

Nr 293.

Av herr **Sundström** i Skövde m. fl., angående utredning om pensionsförmånerna för innehavare av arvodesbefattningar för pensionerad personal vid försvarsväsendet.

Sedan 1925 års försvarsordning genomfördes har gällt, att vissa i försvarsorganisationen erforderliga befattningar enligt därom fattade beslut uppehållits av från aktiv stat pensionsavgångna officerare och underofficerare. Denna ordning har tillkommit dels för att tillgodose ett kontinuerligt personalbehov i vissa särskilda befattningar, dels för att förbilliga försvarskostnaderna, dels ock för att förhjälpa ifrågavarande pensionärer, vilka i allmänhet ha en väsentligt lägre pensionsålder än statens befattningshavare i allmänhet, till fortsatt utkomst i statens tjänst. Olika intressen ha alltså på detta sätt kunnat tillgodoses, och erfarenheterna av den införda ordningen hava också varit så goda, att antalet för pensionerad personal avsedda arvodesbefattningar väsentligt ökats i 1942 års försvarsordning.

I samband med inrättandet av arvodesbefattningarna bestämdes år 1925, att befattningshavarna i fråga skulle uppbära — förutom sin ålderspension — visst arvode, som i stort sett var så avvägt, att vederbörandes sammanlagda inkomster på medeldyrort kommo att uppgå till vad som motsvarade slutlönen för en beställningshavare i motsvarande ställning på aktiv stat. Genom 1942 års försvarsbeslut har en ändring vidtagits beträffande ersättningsarna åt dessa s. k. arvodister, i det att förmånerna numera utgå efter viss löneklass i militära löneplanerna, och bestämmas löneklassen med hänsyn till befattningshavarens arbetsuppgifter, och innehålles i stället den vederbörande befattningshavare tillkommande ålderspensionen, så länge han innehar arvodesbefattning. Det enligt viss löneklass utgående arvodesbeloppet skall emellertid minskas med de pensionsavdrag för tjänste- och familjepensionering, som aktiv beställningshavare i motsvarande lönegrad har att vidkännas, d. v. s. innehavarna av arvodesbefattningar få vidkännas pensionsavdrag, såsom om de för den aktiva personalen gällande pensionsreglementena vore för dem gällande, ehuru de formellt hava tillträtt ålderspension enligt reglemente, som var för vederbörande gällande vid tidpunkten för hans avgång från innehavd beställning på aktiv stat. I sak innebär den gällande ordningen alltså, att arvodisterna — som bidragit till sin egen pensionering under tiden för innehavd anställning på aktiv stat och som till följd därav förvärvat rätt till ålderspension och även till familjepension enligt 1935 års eller äldre pensionsreglementen, men icke uppbära den in-

tjänsta ålderspensionen på grund av fortsatt anställning i försvarets tjänst — under sin fortsatta anställning alltjämt få vidkännas pensionsavdrag men likväl icke äga övergå till de pensionsreglementen, efter vilka pensionsavdragen ske, och som äro för de under dem hänfödda personalkategorierna så till vida fördelaktigare, som de medföra rätt till bättre pensionsförmåner än de äldre reglementena.

Den berörda personalen har funnit detta vara orättvist och har till stöd för sin uppfattning åberopat, att förhållandena uppenbarligen skulle ställa sig annorlunda, därest de efter avgången med ålderspension från sin militära beställning i stället tillträdde civil statlig anställning, med vilken vore för- enad pensionsrätt. Det är i dylikt fall icke uteslutet, att de skulle komma att erhålla särskilda pensionsförmåner till följd av sin fortsatta anställning i statens tjänst.

Det synes oss, att berörda spörsmål bör bliva föremål för närmare över- vägande. De nuvarande arvodesbefattningarna inom försvaret äro utan tvi- vel nödvändiga, och det är också utan tvekan så, att befattningarna i fråga äro av den art, att de icke behöva uppehållas av beställningshavare på aktiv stat med den låga pensionsålder, som gäller för underofficerare och office- rare i de lägre graderna och som befunnits nödvändig av krigsorganisatoris- ka skäl. De nuvarande arvodesbefattningarna, som nu uppehållas av pen- sionerad personal, skulle emellertid också kunna uppehållas av beställnings- havare på aktiv stat, för vilka högre pensionsålder än den eljest gällande vore fastställd. Sålunda skulle kunna gälla, att för t. ex. befattning såsom expeditionsunderofficer fastställdes en pensionsålder av 63 år, innebärande att fanjunkare på aktiv stat, som överfördes till denna befattning, finge sin pensionsålder höjd från 50 till 63 år i och med att han före uppnåendet av den för fanjunkare vanligen gällande pensionsåldern av 50 år överflyttades till expeditionsunderofficersbefattning. Fråga är om icke en dylik ordning skulle bättre kunna tillgodose de militära behoven av rutinerad personal i de befattningar, som uppehållas av pensionärer, enär med den föreslagna ord- ningen kommenderingstinstitutet skulle kunna i viss mån anlitas. Med den nya ordningen skulle följa, att den som kommer att kvarstå i befattning var- om här är fråga, därigenom skulle komma i åtnjutande av pensionsförmå- ner, som äro bestämda i pensionsreglemente, som gäller vid tidpunkten för hans avgång från befattningen med den högre pensionsåldern, och detta måste anses vara riktigare än den nu gällande ordningen. Vidare skulle det komma att innebära, att samtliga kostnader för personalens ianspråk- tagande komma att belasta försvarets huvudtitel i stället såsom för närva- rande dels pensionshuvudtiteln, vilken för närvarande har att till fjärde hu- vudtiteln överföra det belopp, som årligen innehålles i pensioner till inneha- vare av arvodesbefattningar, dels ock fjärde huvudtiteln, som för närvaran- de, praktiskt sett, endast belastas med kostnaderna för skillnaden mellan

arvodisternas nettoarvoden och deras ålderspensioner. Det måste, enligt vår mening, anses vara i sak riktigast att samtliga kostnader för den nuvarande arvodespersonalens avlönande belasta fjärde huvudtiteln.

För närvarande äro särskilt tillkallade sakkunniga inom finansdepartementet sysselsatta med att utreda frågan om ändrade bestämmelser i fråga om pensionsålder m. m. för viss personal inom försvarsväsendet (1945 års riksdagsberättelse, s. 140). Det synes oss vara lämpligt, att dessa sakkunniga erhålla uppdrag att jämväl överväga här berörda spörsmål rörande den nuvarande arvodespersonalens pensionsförmåner. Därvid bör särskilt övervägas, huuvida icke — därest den nuvarande arvodesinstitutionen finnes böra bibehållas i stället för att höja pensionsåldern för de befattningar, vilka nu äro avsedda för pensionsavgången personal — arvodesinnehavarna till följd av sitt kvarstående i tjänst utöver den för dem gällande pensionsålder böra medgivas att erhålla ålders- och familjepension enligt de reglementen, som gälla vid tidpunkten för deras avgång från innehavd arvodesbefattning, och att ett beslut härom bör göras tillämpligt å all personal, som efter den 1 juli 1942 innehaft arvodesbefattning av nu förevarande karaktär.

Med stöd av det sålunda anförda få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande pensionsförmånerna för innehavare av arvodesbefattningar för pensionerad personal vid försvaret.

Stockholm den 23 januari 1945.

Nils Holmström.

J. A. Persson,
Tidaholm.

Walter Sundström,
Skövde.

Carl Björling.